

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

ЧЕМЕРИС МАР'ЯНА ІВАНІВНА

УДК 338.1

**«МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКА
ДЕД)»**

Спеціальність 051 – економіка

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль

2018

Роботу виконано на кафедрі економічної кібернетики Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики
Гощинська Дарія Ярославівна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент: доктор економічних наук, професор кафедри економіки та фінансів
Мариненко Наталія Юріївна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 27 грудня 2018 р. о 10-00 годині на засіданні екзаменаційної комісії № 56 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2, навчальний корпус № 5, ауд. 9.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи: Бурхливий розвиток автомобільно-дорожньої галузі, який з одного боку дійсно призводить до покращення загальних техніко-економічних показників, зокрема, створення робочих місць, зростання виробництва, розвиток інфраструктури тощо, з іншого боку оголив існуючі у галузі проблеми. До таких проблем можна віднести: застарілі технології, недосконалу організацію виробничого процесу, застарілість державних стандартів якості, плінність висококваліфікованих кадрів, катастрофічне зношення основних засобів і ряд інших. Лише комплексне вирішення озвучених проблем, дозволить реалізувати стратегічний курс реструктуризації автомобільно-дорожньої галузі.

У ситуації, що склалась, стратегічний розвиток автомобільно-дорожньої галузі, у першу чергу, залежатиме від можливостей підприємств оперативно провести оновлення зношеного парку технологічного обладнання та інших основних засобів. Зрозуміло, що оскільки зараз цей напрямок розвитку, знаходиться на особливому контролі Кабінету міністрів, можна очікувати виділення значних ресурсів, як на оновлення технологій так і основних засобів дорожно-будівельних підприємств. Однак, розподіл і саме головне цільове направлення таких великих ресурсів, вимагають удосконалення методичних підходів обліку, оцінки та шляхів підвищення ефективності використання основних засобів.

Хоча масив проведених досліджень з підвищення ефективності використання основних засобів досить вагомий, залишаються напрямки удосконалення в контексті врахування особливостей функціонування галузей, актуального стану економічної ситуації в країні, активному впровадженні і використанні математичного моделювання і сучасних інформаційних продуктів. Проведення математичного моделювання ефективності використання основних засобів з використанням програмних продуктів для Великоберезовицької ДЕД, робить наше дослідження актуальним.

Мета роботи: Проаналізувати сучасний стан підприємств з будівництва автомобільних шляхів, в контексті забезпеченості новітніми основними засобами. Дослідити існуючі методики оцінки ефективності використання основних засобів підприємств та для Великоберезовицької ДЕД запропонувати комплекс практичних рекомендацій з оновлення основних засобів та підвищення ефективності їх використання.

У відповідності до поставленої мети роботи були визначені наступні завдання:

- досліджено різні авторські підходи до тлумачення економічного змісту основних засобів;
- проведено порівняння існуючих методик оцінки показників ефективності використання основних засобів підприємств;
- охарактеризовано існуючі математичні моделі оцінки основних засобів та підвищення ефективності їх використання;
- розглянуті існуючі програмні продукти оцінки показників ефективності використання основних засобів;
- проаналізовано сучасний стан підприємств автомобільно-дорожньої галузі;
- проведено ґрунтовний аналіз показників ефективності використання

основних засобів Великоберезовицької ДЕД;

- складено математичну модель забезпечення ефективного використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД;

- спрогнозовано показники ефективності використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД;

- проведено організаційно-економічне обґрунтування заходів з підвищення ефективності використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД.

Об'єктом дослідження є методика оцінки та шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств автомобільно-дорожньої галузі.

Предметом дослідження є система показників ефективності використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД.

Методи дослідження: системний аналіз, економічний аналіз, економіко-математичне моделювання, регресійний аналіз.

Джерела дослідження: статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники, електронні ресурси з тематики ефективності використання основних засобів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленій математичній моделі Великоберезовицької ДЕД, яка дозволяє проводити оцінку впливу стану основних засобів на продуктивність виконання дорожніх робіт із забезпеченням мінімізації їх собівартості.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені математичні моделі дозволяють, у разі їх запровадження у діяльність Великоберезовицької ДЕД, проводити прогнозування показників ефективності використання основних засобів, а запропоновані заходи придбання нової техніки підвищити фінансові показники діяльності досліджуваного підприємства.

Апробація результатів магістерської. Окремі результати роботи доповідались на VII Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» 28-29 листопада 2018 року.

Структура роботи: Магістерська робота складається зв вступу, шести розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 102 сторінки комп'ютерного тексту, вона містить 6 рисунків, 19 таблиць, додатки на 10 сторінках. В ній використано 54 літературні джерела.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, методи та інформаційну базу дослідження.

У розділі «Теоретичні основи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств» розглянуто підходи до формулювання поняття «основні засоби», «основний капітал» та «основні фонди» різними авторами, проведено порівняння існуючих методичних підходів оцінки показників ефективності використання основних засобів підприємств, проведено огляд існуючих інформаційних програмних продуктів, які використовуються суб'єктами господарювання для вивчення динаміки показників ефективності використання

основних засобів. Проведені теоретичні дослідження дають підстави стверджувати, що хоча існує велика кількість наукових праць, присвячених дослідженню проблематики основних засобів, однак існують напрямки, які потребують подальших удосконалень. Зокрема це стосується активного використання математичного моделювання з метою визначення чинників впливу на ефективність використання основних засобів, удосконалення існуючих інформаційних систем з моніторингу динаміки зазначених показників та врахування особливостей господарювання підприємств відповідних секторів економіки, зокрема автомобільно-дорожньої галузі.

У розділі «Аналіз ефективності використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД» проаналізовано сучасний стан підприємств з будівництва автомобільних шляхів, що дало змогу виявити особливості господарювання, які притаманні вітчизняним підприємствам. Це дало змогу, представити особливості господарювання автомобільно-дорожніх підприємств у вигляді чинників впливу на ефективність використання основних засобів, з метою подальшого складання математичної моделі. Було проаналізовано дійсний стан ефективності використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД, за допомогою методики оцінки динаміки загальних та часткових показників ефективності використання основних фондів. Проведений аналіз показників, за останні три роки допоміг виявити проблеми, пов'язані з ефективністю використання основних засобів. Зокрема, на досліджуваному підприємстві спостерегається значне зношування основних засобів та неефективне використання будівель, що рахуються на балансі підприємства.

У розділі «Моделювання ефективності використання основних засобів Великоберезовицької ДЕД» складено математичну модель, яка враховує виявлені під час проведення аналізу, чинники, що впливають на ефективність використання основних засобів та особливості функціонування досліджуваного підприємства. Розроблена математична модель для Великоберезовицької ДЕД, дозволяє проводити оцінку впливу стану основних засобів на продуктивність виконання дорожніх робіт із забезпеченням мінімізації їх собівартості. У разі запровадження результатів моделювання на досліджуваному підприємстві, можна досягти підвищення ефективності використання основних засобів.

У розділі «Спеціальна частина» проведено прогнозування загальних показників ефективності використання основних фондів Великоберезовицької ДЕД за допомогою складання регресійної моделі. Проведення перевірки прогнозної моделі за критеріями Стюдента і Фішера показали її адекватність та можливість впровадження на досліджуваному підприємстві з метою складання подальших прогнозів динаміки відповідних показників.

У розділі «Організаційно-економічне обґрунтування заходів підвищення показників ефективності використання основних засобів Великоберезовицька ДЕД» запропоновано придбати асфальтовий віброкаток Bomag BW 120 AD, що дозволить підвищити продуктивність праці, а також списати з балансу, з подальшим продажем частини будівель підприємства. Відповідно у п'ятому розділі магістерської роботи було проведено організаційно-економічне обґрунтування запропонованих заходів, яке показало їх практичну цінність для

Великобerezовицької ДЕД.

У розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» охарактеризовані вимоги до організації робочих місць, проаналізовано можливості роботи об'єкта економіки в умовах радіоактивного, хімічного і бактеріологічного (біологічного) забруднення (зараження) досліджено етапи розробки та реалізації заходів щодо матеріального забезпечення заходів ЦЗ.

Висновки

З огляду на перспективність розвитку підприємств автомобільно-дорожньої галузі, в магістерській роботі проведено дослідження формування та ефективного використання основних засобів Великобerezовицької ДЕД та запропоновано практичні заходи підвищення їх ефективності використання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

Жук Н.В., Жичинський О.В., Чемерис М.І. Стратегії суб'єктів господарювання в умовах економічної кризи / Н.В. Жук, О.В. Жичинський, М.І. Чемерис // Тези доповідей VII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій». – Тернопіль, ТНТУ, 2018. – С. 171-172.

АНОТАЦІЯ

Чемерис М.І. «Моделювання ефективності використання основних засобів підприємства (на прикладі Великобerezовицька ДЕД)». – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр за спеціальністю 051 «Економіка» - Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль. 2018.

Магістерську роботу виконано на 102 аркушах, містить 6 рисунків 19 таблиць, додатки на 10 сторінках. В ній використано 54 літературні джерела, а саме статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники, електронні ресурси з тематики ефективності використання основних засобів.

Об'єкт дослідження: методика оцінки та шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств автомобільно-дорожньої галузі.

Предмет дослідження: система показників ефективності використання основних засобів Великобerezовицької ДЕД.

Методи дослідження – системний аналіз, економічний аналіз, економіко-математичне моделювання, регресійний аналіз.

В першому розділі розкрито теоретичні основи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств. В другому розділі проведено аналіз ефективності використання основних засобів Великобerezовицької ДЕД. В третьому розділі проведено моделювання ефективності використання основних засобів Великобerezовицької ДЕД, у спеціальній частині спрогнозовано загальні показники ефективності використання основних засобів Великобerezовицької ДЕД. В п'ятому розділі проведено організаційно-економічне обґрунтування заходів підвищення показників ефективності використання основних засобів Великобerezовицька ДЕД.

В шостому розділі розглянуті питання охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: основні засоби, основні фонди, капітал, ефективність, моделювання.

ABSTRACTS

Chemieris M.I. "Modeling the efficiency of using fixed assets of the enterprise (on the example of Velykyberezovytsya DED)". - The manuscript.

Master's Degree Study on the specialty 051 "Economics" - Ivan Puluj Ternopil National Technical University. - Ternopil. 2018.

The master's thesis is executed on 102 sheets, contains 6 drawings of 19 tables, 10 pages of annexes. It uses 54 literary sources, namely articles, monographs, abstracts of dissertations, textbooks, electronic resources on the subject of the effectiveness of the use of fixed assets.

Object of research: methodology of estimation and ways to increase the efficiency of the use of fixed assets of enterprises of the automobile and road industry.

Subject of research: system of indicators of efficiency of the use of fixed assets of the Velykyberezovytsya DED.

Research methods - system analysis, economic analysis, economic-mathematical modeling, regression analysis.

In the first chapter the theoretical bases for increasing the efficiency of the use of fixed assets of enterprises are disclosed. In the second section, an analysis of the efficiency of the use of fixed assets of the Velykyberezovytsya DED was conducted. In the third section, the modeling of the efficiency of the use of fixed assets of the Velykyberezovytsya DED was conducted. In the special part the general indicators of the efficiency of the use of fixed assets of the Velykyberezovytsya DED are projected. In the fifth section an organizational and economic substantiation of measures to increase the efficiency indicators of the use of fixed assets of the Velykyberezovytsya DED was conducted. The sixth section deals with occupational safety and emergency situations.

Key words: fixed assets, fixed assets, capital, efficiency, modeling.